

מרגליות מפרשת השבוע

שבועות תשפ"ג - קבלת התורה בכל שנה

להארות והערות zeevizen@gmail.com

• מדוע רק בשבועות מועילה קבלת עול תורה כאילו לא חטאו מימיהם?

רבי משרשיא בשם רבי אידי, בכל הקרבנות כתיב חטא ובעצרת אין כתיב חטא. אמר להן הקדוש ברוך הוא, מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיהם (ירושלמי ראש השנה פ"ד ה"ח).

משמע מדברי הירושלמי, שבשאר ימים טובים גם אם יקבלו ישראל עליהם עול תורה, לא יועיל שיעלה עליהם הקב"ה כאילו לא חטאו מימיהם, ורק בשבועות מועיל. להיות הקבלה אז.

* * *

• מדוע קבלת עול תורה גורמת שהקב"ה מחשב כאילו לא חטאו מעולם?

• מה החידוש במצות התשובה?

• באיזה אופן שייך שגם בלי תשובה לא יזכר לו חטאו?

במלכותו יתברך, וחילול כבודו לא נתקן עדיין במה שהאדם חזר בתשובה, וזה ודאי חסד נורא, אך למעשה יש תשובה. ולפי זה אם יהא נוצר מצב אשר בלי תשובת האדם [דהיינו על ידי קבלת עול תורה] אין לו שייכות עם החטאים שמקודם, ראוי שלא יזכר החטא שחטא. וזהו המדריגה שאליה מגיע האדם על ידי שמקבל עליו עול התורה, דהיינו ללמוד ולעמול באופן אשר זה יהיה כל מהותו [כי זהו הכוונה קבלת עול], הרי האדם העמיד עצמו במקום שאינו שייך עוד לעבר שלו.

וצריכים להבין מהו הקשר בין קבלת עול תורה, לבין מה שהקב"ה מחשב כאילו לא חטאו מעולם. והנה הקב"ה חידש בחסדו ענין התשובה על ידי תנאי התשובה, דהיינו עזיבת החטא, קבלה להבא וחרטה על העבר. החרטה על העבר היא המחשבה העיקרית אשר על ידה נמחק החטא למפרע. והחידוש הוא, שמאחר שעכשיו הוא בא לידי ההכרה שלא היה חוטא, לכן דנים אותו כפי מצבו שבו הוא עכשיו, והיינו שאין לו שייכות לחטא. ונראה שמאחר שנשתנה האדם, אין כל כך חידוש בזה שיש מקום לתשובה, רק שייך המבט של מעלה, שבכל חטא אדם מורד

* * *

• מה נחשב קבלת עול תורה?

• איך מיושבת הסתירה, שאמרו נעשה ונשמע וקיבלו שני כתרם, ומאידך מבואר במדרש שבזה ביקשו לגנוב דעת עליון?

• מהי דרך העבודה?

• מה היה לבני ישראל לעשות אחר שאמרו נעשה ונשמע, ומדוע לא שמו לבם לזה?

• מדוע לא יכלו בני ישראל לעמוד בנסיון כשמשעה לא בא בזמן, אחר שאמרו מקודם נעשה ונשמע?

• מה הסכנה הגדולה לאדם בעבודת ה'?

על הר סיני, בקשו לגנוב דעת עליון, שנאמר (שמות כד, ז) כל אֲשֶׁר דָּבַר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע וְכוּ', וכתיב וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיהֶם. ודבר זה צריך ביאור, כי לכאורה שני העניינים סותרים זה את זה. והנה כתוב (משלי יב, יט) שֵׁפֶת אֱמֶת תִּפְּחֶנּוּ לְעֵד, וכוונת הפסוק שדבר שהוא אמת לאמיתו יהיה לו קיום לעולם. והנה קבלת נעשה ונשמע לא היה לו קיום, שהרי חטאו במעשה העגל. וזהו שאמר הפסוק וְלֹא נֶאֱמְנוּ בְּבְרִיתוֹ, אצל בני ישראל היתה קבלה רק בפיהם,

וצריכים להבין מה נחשב קבלת עול תורה, כי בודאי לא נעשה זה על ידי דיבור בעלמא, וצריכים לזה בעיקר קבלת הלב. והרי אף בדור המדבר שאמרו 'נעשה ונשמע' וקיבלו שני כתרם על כל דיבור ודיבור, מכל מקום לא היה הדבר עדיין בעומק לבם עד לבסוף, כמו שאמר הכתוב (תהלים עח, לו-לז) וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבְלִשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ, וְלִבָּם לֹא נִכּוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֱמְנוּ בְּבְרִיתוֹ, וביאר בילקוט שמעוני (תהלים רמז תתכ) מצינו כשהיו ישראל עומדים

אך כנראה לא עבדו על עצמם בדרך של וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל לְבַבְךָ (דברים ד, לט).

ולכן אין סתירה, כי באמת זהו דרך העבודה להתחיל בשכל ולקבל על עצמו לעשות את מה שהשיג השכל, וזה עשו על ידי נעשה ונשמע וקיבלו על זה שכר של שני כתרים. אך לא היה די בזה, והיה להם להתפלל 'תן אתה', כמבואר במסכת עבודה זרה (ה.), ודבר זה ברור שכל דבר שאין ממשיכים לעבוד עליו, נחלש הרצון וכח הקבלה במשך הזמן. וכנראה שלא עמדו על נקודה זו, שהרי בטל מהם היצר הרע, והיו כמעט כמלאכים, שרק בשעת נסיון אדם עומד על מדרגתו איך מתייחס לנסיון.

ולכן אחר ארבעים יום כשבא להם הנסיון שלא בא משה כפי הזמן שחשבו, לא היו מוכנים לעמוד נגד הציורים שהשטן היה מצייר להם לומר שהכל שקר, גם לאחר שאמרו נעשה ונשמע, כי כבר נחלשה אצלם הקבלה של נעשה ונשמע.

ובאמת היה זה ברית, כי על ידי הנעשה ונשמע זכו לקבלת התורה ולכל המעמד של קבלת התורה, והיה להם לשמור הצד של הברית שלהם, אך וְלֹא נֶאֱמַנו בְּבְרִיתוֹ. וזה מה שהכתוב קורא וּבְלִשׁוֹנָם

יִכְזְבוּ לוֹ, כלומר אף שמה שאמרו היה אמת, אבל מצד שלא היה הלב עמם נחשב זה לכזב, כי דבר שאין הלב עמו אין לו בטחון לקיום, ונחשב להם כאילו בקשו לגנוב דעת עליון.

ונראה להסביר את זה, כי יש סכנה גדולה כשאדם חושב שהוא במדרגה גדולה ממה שהוא באמת, כי על ידי זה יחדל מלהוסיף עבודה.

וזה היה נחשב להם כגנוב דעת עליון, שהיה להם להכיר שאינם עדיין במדרגת נעשה ונשמע, רק שהיו רוצים להיות באותה מדרגה, ולכן קיבלו הדבר על עצמם אף שלא היה ברור להם שיקיימוהו.

ואם כן אם המדרש אומר מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חשאתם מימכם, המדובר בקבלת עול תורה ומצוות אמיתית.

והיינו שלכל הפחות הקבלה היא קבלת עול אמיתית, כשור לעול וכחמור למשא, כמו שכתוב בתנא דבי אליהו (אליהו זוטא פ"א אות ד) לעולם יהא אדם כשור לעול וכחמור למשא, וכבהמה שחורשת בבקעה, כך יהא אדם עוסק בדברי תורה בכל יום תמיד.

* * *

• איך אפשר לקבל קבלה של עול תורה?

• פירוש דברי התנא דבי אליהו שיעשה עצמו כשור לעול וכחמור למשא.

• איך הגיע יששכר להיות סובל עול התורה כמו שהחמור סובל עול המשא?

• מה מבטיח את קיום קבלת עול התורה?

• מה צריך להתבונן בכל שנה בחג השבועות?

והיוצא מזה הוא, שכדי להבטיח קיום קבלת עול, ושלא יהיה למשא, צריכים להבין למה מקבלים את העול, ואיזה אושר ועושר יש בקבלת העול.

ומאחר שצריך להיות קבלה חדשה בכל שנה, צריכים גם כן להתבונן מחדש על גודל הערך של לימוד התורה, אשר כל הבריאה תלויה בלימוד התורה. והתבוננות זו תגדיל בו החשק והרצון לעסוק בתורה ביתר שאת וביתר עוז, ולהיות התורה בבחינת כי הם חיינו ואורך ימינו.

והרי בכל יום אנו מתפללים בברכת אהבה רבה ובתפילה כמה פעמים שיתן ה' בלבנו להבין ולהשכיל, ובשבועות ההשפעה היא לפתוח אצלינו שערי החכמה, וממילא יהיה לנו חלק יותר גדול בתורה.

* * *

• מהי ההגדרה של עול תורה?

• מה הדרך לקבל עול תורה?

לפי זה יוצא שאין המשמעות של עול שיקבל על עצמו המצוות כאילו כפאו שד, שזה לא ימשיך, ואדרבה יש סכנה שמחמת כובד העול יבעוט ויזרוק מעליו כל העול.

אלא הכוונה היא, שקבלת העול הוא שיעור עד כמה יש ללמוד. אך הדרך לזה היא, על ידי שימת לב והתבוננות במעלת התורה ובטוב שבה, ואז ממילא יהיה לו הרצון ללמוד עוד ועוד, ואף שיסבול מזה מכל מקום יקבל הסבל ברצון, וכמו שכתוב וַיֵּאָרָא מִנְּחָה פִּי טוֹב וַיֵּט שְׁכֻמוֹ לְסָבֵל.

איך אפשר לקבל קבלה של עול תורה. הנה ראשית כל צריכים להתבונן על גודל הערך של התורה, כי כל מה שמשיג יותר ערך התורה תהיה קבלתו ביותר רצון וביותר תוקף. כי אם הקבלה תהיה בתורת כפייה, לא יהיה לה קיום.

ואף שהתנא דבי אליהו אמר שיעשה עצמו כשור לעול, היינו שכן יעשה בדעת עצמו וברצון מחמת מעלות התורה, וכמו שאמר הפסוק וַיֵּאָרָא מִנְּחָה פִּי טוֹב אַחַר שִׁכְתוּב לִפְנֵי זֶה יִשְׁשַׁכְּרַח מִמֹּר גְּרָם רִבִּץ בֵּין הַמְּשֻׁפְּתִים, ורש"י פירש שיששכר היה סובל עול התורה כמו שהחמור סובל עול המשא, אך איך הגיע לזה - צריך לומר על ידי התבוננות וההכרה וראיית הלב 'שהמנוחה כי טוב', ועיין בספורנו שפירש שהוא ראה שמנוחת הנפש באה על ידי הדיבוק במושכלות.

וכדי להבין מהו ההגדרה של עול תורה, נקדים הפסוק שבתוכחה (דברים כח, מז) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרֵב כָּל. ועוד כתוב אצל מצות צדקה (שם טו, י) וְלֹא יִרַע לְבַבְךָ בְּתַתָּהּ לוֹ. התורה ניתנה להטיב לנו ודרכיה דרכי נועם, ולכן דורשת היא מאתנו לקיים מצוותיה בשמחה ובטוב לבב.

ודבר זה אי אפשר אלא אם כן האדם מבין את הטוב שבקיום המצוות, ומצווים לדרוש ולמצוא הטוב ההוא מאחר שציוונו לעבוד ה' בשמחה.

משל למה הדבר דומה, למי שיש לו עבודה שאין בה שכר הרבה ואין בה כדי פרנסת בני ביתו בריחוק, ויש לו אפשרות להרויח הרבה יותר במקום אחר, אבל תנאי העבודה שם יהיו יותר קשים, יהיה צורך להשכים יותר ולעבוד יותר שעות, וגם העבודה עצמה תהיה יותר קשה, בכל זאת יקבל הכל ברצון ולא ירגיש התנגדות לכך, כי

מבין בשכלו שכן הוא היושר, שכדי להרויח יותר יש לעבוד יותר. וכן הוא לענין התורה, שעל האדם לדעת שכדי לזכות לכל הטוב שבתורה יש ללמוד יותר, ויש לקבל עול התורה בכל התנאים של המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם [אשר אחד מהם הוא קבלת היסורים].

* * *

• איך צריכה להיות הקבלה של חג השבועות?

• מדוע התנאי שיהיו כולם בהומניא אחת, מעכב את ענין קבלת התורה?

(שמות יט, ב) וַיַּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגַד הָהָר, נעשו הומניא אחת, אמר הקב"ה התורה כולה שלום, ולמי אני נותנה לאומה שהיא אוהבת שלום.

ויש להתבונן מדוע באמת תנאי זה שיהיו כולם בהומניא אחת, מעכב כל כך ענין קבלת התורה.

ויש לומר שמצוות התורה כמו צדקה ומעשרות ועבודת בית המקדש וקרבת התמיד בפרט, הכל הם אחד בעד חבירו, וכל חמש הדברות שבלוח השניה ואף כיבוד אב ואם הכל אחד עם השני. ועוד, שאי אפשר לאף אחד לקיים כל מצוות התורה.

אלא ודאי שהתורה תלויה בשותפות של כל ישראל, וכעין שכתב הגר"א לפרש את הפסוק במשלי (לא, כט) רַבּוֹת פְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל [בגימטריא מ"ח], שאינו מצוי שאדם אחד יקנה את התורה בכל מ"ח הקניינים, רק על ידי רבות פנות עשו חיל [מ"ח] וְאַתָּה, כלומר מ'אֵת' עלית על ידי כולם, עיין שם. וכן כל ישראל ערבים זה לזה. והכהן גדול מתוודה על הכלל [כמו שמשא התוודה על חטא העגל], ועל כרחך מפני שכולם אחד.

ולכן לא היה אפשר ליתן את התורה במצב שבו ישראל נפרדים ואינם מבינים שהם אחד, כי אי אפשר לקיים את מצוות התורה בפירוד. אלא היה צריך להמתין עד שיבינו כלל ישראל שהם חטיבה אחת.

* * *

• מה הקשר של קבלת עול תורה להחשב כאילו לא חטאו מעולם?

• מדוע יש צורך שבחג השבועות יהיו בני ישראל בלא חטא?

לכל מי שמתחיל ללמוד ואין העבר שלו כל כך בסדר, שיש לו לידע שעל ידי קבלת עול התורה כבר נחשב כאילו לא חטא מעולם.

וההסבר לזה הוא, מפני שאדם שיש עליו עול התורה אין לו שייכות לחטא. וכפי שנראה מדברי חז"ל בקידושין (ל:): שאמרו אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ. וזה אף לזמן קצר, וכל שכן המקבל עליו להיות מחובשי בית המדרש בתמידות.

ולכן צריכים להתבונן בכל שנה לפני שבועות על גודל הערך של התורה אשר כל הבריאה תלויה על התורה, כי תנאי התנה וכו' ושהיא חיינו ואורך ימינו, והספירה מסייעת לזה כמו שכתב החינוך, והנתינה בכל שנה ושנה היא פתיחת שערי חכמה והבנה יותר.

ולכן קבלת התורה בשבועות תלויה בבירור ההשקפה של מעלת התורה. ומאחר שהתורה מבקשת ממנו שמחה בקיומה, זה אי אפשר אלא אם כן מבינים גודל ערכה.

(רבי שאול וגשל [גייטסהד - ניו יורק, נפטר תשע"ג])

בקובץ קול התורה חלק עו עמ' פג)

הכוונה בקבלת התורה בחג השבועות צריכה להיות כעין קבלת התורה בהר סיני.

שכמו שאז היה תנאי שיעשו כולם הומניא אחת כמבואר במכילתא (יתרו, מסכתא דבחדש פרשה ד) על הפסוק (שמות יט, כא) וַנִּפְלַ מִמֶּנּוּ רָב, וזה לשונו, אפילו רב אחד מהם שיפול הרי הוא עלי ככולם, מלמד שאף אחד ממעט על ידי כולן. דבר אחר, יחידי שיוטל מהם הרי הוא עלי כנגד כל מעשה בראשית. והבינו המפרשים, שאם היה חסר מהם אחד כבר אי אפשר היה ליתן להם התורה.

ומזה מוכרח שבשביל קבלת התורה היה צורך שלימות הכלל, מפני שהעולם נברא בשביל ישראל, העם, הששים ריבוא.

כן גם הקבלה שבכל חג השבועות צריכה להיות על ידי כולם, והיינו הרגשה של הומניא אחת, מאחר שזה היה תנאי בקבלת התורה בהר סיני.

כמבואר במדרש (ילקוט שמעוני יתרו רמז רעג) שהקב"ה רצה ליתן התורה לישראל מיד לאחר שיצאו ממצרים, אבל דְּרָכָה דְּרָכָה נָעַם וְכָל נְתִיבֶיהָ שְׁלוֹם (משלי ג, יז), וכיון שהיו חלוקים בדעות אלו על אלו, והיו אומרים בכל שעה נְתַנָּה רֵאשׁ וְנִשְׁוֶבָה מְצַרְיָמָה וכו' (במדבר יד, ד), והיו נוסעים במריבה וחוננים במריבה. לא נתן להם את התורה עד שבאו לסיני והושוו כולם אגודה אחת, ככתוב

והנה הבאנו בראש דברינו את דברי חז"ל בירושלמי, אמר להן הקב"ה, מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם.

ויש להבין מהו הקשר של קבלת עול תורה להחשב כאילו לא חטאו מעולם. ועוד שנראה שלקבלת התורה יש צורך שלא יהיה בהם חטא, וצריך ביאור.

והנה מבואר בגמ' שהמעלה שיש לתורה של תינוקות של בית רבן היא בכך שהוא הבל שאין בו חטא, ואילו התורה של גדולים פגומה במקצת. וכן מבואר בספרים [עיין נפש החיים שער ד פרק ז] שראוי לעשות תשובה קודם שמתחילים ללמוד. ומעולם לא הבנתי דבר זה, אבל עכשיו אני מבין, כי לימוד התורה צריך להיות בקדושה ובטהרה בלי חטא. וכן מבואר בגמרא (יומא עב: מנחות קי.) זה הלומד תורה בטהרה, ולכן יש לראות שלימוד התורה לא יהיה ח"ו מתוך קלות ראש וכל שכן מתוך חטא.

ולכן בודאי שבשבועות אשר מחדשים את הקבלה ללימוד התורה, יש צורך גדול שלא יהיה בהם חטא. ועל זה מחדש הירושלמי, שעצם הקבלה של עול התורה פועל שיבטל החטא. וזה חיזוק גדול

וכן הוא בתורת חיים (בבא מציעא פו:), וראה שם שזהו טעם לאכילת מאכלי חלב בשבועות, כי יש לחוש גם לקטרוג המלאכים מה אנוש וגו' כמו שהיה בעת מתן תורה, ועל ידי אכילה זו וקיום דין ההמתנה בין בשר וחלב נסתם קטרוגם כמו שהיה אז, שאמר להם הקב"ה לא זהו שאכלתם אצלו בשר וחלב וכו'.

שעל פי דברים אלו יש להתעורר ביותר בימים הללו לקבל עול תורה, שהרי לפי זה נמצא שאף על פי שכבר קבלנו התורה במעמד הר סיני, מכל מקום בכל שנה ושנה הרינו כאילו לפני הקבלה, ועלינו לקבלה מחדש, עד כדי כך שהלכה פסוקה היא שאפילו סכנת השד ששמו טבוח קיימת ח"ו, אם לא נקבל את התורה.

* * *

בימי ההכנה לחג השבועות, מרגלא בפומיה דרבנו בשיחותיו עם תלמידים, להזכיר דברי הרמ"א (סי' תסח ס"י) שנהגו לא להקידם בערב יום טוב.

ועיין שם באחרונים ומשנה ברורה (ס"ק לח) דהיינו על פי דברי הגמ' (שבת קכט:), שבערב שבועות יצא שד ששמו טבוח, ואילו לא קבלו ישראל את התורה הוה טבוח להו לבשרייהו ולדמיייהו, [וגזרו רבנן על כל ערב יום טוב משום ערב שבועות].

ועיין שם במחצית השקל (ס"ק טו) וזה לשונו, **ונודע דבכל הזמנים שאירע לאבותינו ענין מה, כשיגיע זמן ההוא שוב מתעורר קצת מעין אותו דבר וענין ההוא,** עד כאן לשונו.

• ביאור דברי המדרש, שישראל ביקשו לגנוב דעת העליונה כשאמרו נעשה ונשמע.

• מה היא מהות הקבלה האמיתית של התורה בכל שנה ושנה?

• מה הפירוש שישראל נשתמשו ברז זה של מלאכי השרת כשהקדימו נעשה ונשמע?

• מה גורם שגם בזמן שהאדם אינו עושה נקרא עושה?

חלק מתפקידם, ולכן זכו לשני כתרים, על ההקדמה ועל שהפכו הנשמע לנעשה. וזה היה רצון ה', שתמסר התורה לא על ידי ציווי בלבד כמו אומות העולם, אלא דוקא באופן זה של קבלה, ומכל מקום נקרא יום מתן תורה כי סוף סוף הקבלה היתה בכפיה.

והנה תנאי זה של הקדמת נעשה לנשמע הוא ענין תמידי הנוהג בכל אדם לעולם, כמבואר בשערי תשובה לרבנו יונה (שער ב הדרך השלישית אות י) וזה לשונו, ואמרו (אבות דרבי נתן פרק כב): כל שמעשיו מרובים מחכמתו חכמתו מתקיימת. שנאמר (שמות כד, ז): "נעשה ונשמע - ביאור הדבר, כי האיש אשר קבל על נפשו בלב נאמן לשמור ולעשות וכו', יש בידו מן היום הזה שכל על כל המצות וכו', ונמצא האיש הזה מעשיו מרובים מחכמתו וכו', וכענין מה שאמרו ישראל בסיני 'נעשה ונשמע', שהקדימו קבלת המעשה על נפשם לפני השמיעה. ובענין אחר לא יתכן שיהיו מעשי האדם מרובים ממה שהוא יודע, עד כאן לשונו.

ועומק הביאור הוא על פי דברינו, שעל ידי קבלה גמורה שיוודע ומרגיש שזה כל תפקידו, אזי גם בשעה שאינו עושה נקרא עושה, כדברי רבנו יונה שם שמקבל שכר גם על מה שאינו עושה, הואיל וכל תפקידו הוא להיות עושה. והוא דבר נפלא.

ונמצא שהוא תנאי הכרחי לקיום התורה ביד כל אדם, שלא יקיים התורה והמצוות בדרך מקרה, אלא על ידי קבלה גמורה לדעת שזה תפקידו, ותורה בלא קבלה הרי היא כתענית בלי קבלה שאינה נקראת תענית. ולפיכך רק עם ישראל זוכים שמצדף להם הקב"ה מחשבה טובה למעשה, כי אצלם השמיעה היא גם כן עשיה. ולכן עלינו להתאמץ ולקבל על עצמנו דבר זה בקבלה אמיתית, ולהקדים נעשה לנשמע.

ושמעתי מהמשיגי הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל [עת"ר-תשע"ב], שבאמת עיקר קדושה והזדככות זו שהיתה בשעה שהקדימו נעשה לנשמע נשארה בלב ישראל לעד, שהרי אין עבירה מכבה תורה, וגם חטא העגל הוא רק בבחינת שחורה אני, שאין זה אלא לכלוך חיצוני ולא פגם בפנימיותם, וכמפורש במדרש רבה (אמור כז, ח) על הפסוק שור או כשב וגו'.

[הליכות שלמה [רבי שלמה זלמן אויערבאך. עת"ר-תשנ"ה]

ניסן-אב פרק יב ארחות הלכה הערה 1)

בתוספתא (בבא קמא פ"ז ה"ג) אמרו, וכן מצינו כשהיו ישראל עומדין לפני הר סיני בקשו לגנוב דעת העליונה שנאמר כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, כביכול נגנב הוא להם, תלמוד לומר מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי, עד כאן לשון התוספתא.

וביתר ביאור הוא במדרש רבה פרשת נשא (ז, ד) וזה לשונו, רבי מאיר אומר אלא אפילו בשעה שהיו אומרים כל אשר וגו' היו אומרים בפיהם אחד ובלבם אחד, שנאמר ויפתוהו בפייהם וגו', הרי אפילו באותו היום שהיו עומדים לפני הר סיני לא היה לבם נכון לבוראם, עד כאן. וצריך עיון רב בכוונת הדברים.

ברם חושבני שבאמת נתכוונו ישראל בלב שלם לדבריהם, ולא כיזבו ח"ו להקב"ה, אלא שלא שיערו בעצמם אם אמת הדבר לגמרי, ולכן הרי זה נחשב כעין גניבת דעת העליונה, ונאמר עליהם מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אתי וגו'.

ואם כן צריכים להתבונן היטב בכל שנה, היאך לקבל בקבלה אמיתית את התורה בחג השבועות. ומהותה של הקבלה האמתית בכל שנה ושנה, מבואר בגמ' (שבת פח). בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע קשרו מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע. גם אמרו שם, יצתה בת קול ואמרה מי גילה רז זה לבני שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר עושי דברו לשמוע בקול דברו, מתחלה עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו, עיין שם. והנה כבר תמהו, שעבור ההקדמה מגיע להם לכאורה רק כתר אחד [ראה באלשיך פרשת יתרו (לג, ד) ובמהדורא בתרא למהרש"א שם].

ונראה שהביאור הוא כך, ויסוד הדברים נתבאר בקונטרסים לחג השבועות של הגר"י הוטנער זצ"ל [ר"י רבינו חיים ברלין בארה"ב. תרס"ז-תשמ"א] [ראה פחד יצחק לשבועות מאמר ד], המלאך ישותו ומציאותו הוא עשיית רצון ה', וישראל שנשתמשו ברז זה של מלאכי השרת, פירוש הדבר הוא שנזדככו ביום זה עד שהרגישו שזה כל תפקידם, ולכן קבלו על עצמם לקיים את כל התורה.

ואם כן מלבד עצם הקדמת הנעשה להנשמע, יש כאן מעלה נוספת, שהנשמע עצמו נהפך גם הוא לנעשה, ולא כאומות העולם שאצלם התפקיד נוצר רק לאחר השמיעה, שכיון שכל מציאותן של ישראל הוא עשיית רצון ה', הרי השמיעה עצמה היא גם כן